

Årsredovisning 2018
Kommittén för mänskliga
rättigheter



VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Verksamhet	4
2.1	Viktigaste händelserna under perioden	4
2.2	Verksamhetens miljöarbete	5
2.3	Folkhälsa	5
2.4	Mänskliga rättigheter och jämlik vård	5
2.5	Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete	8
2.6	Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2018	8
2.7	Systematiskt förbättringsarbete	8
2.8	Inköp	9
3	Mål och fokusområden	10
3.1	Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen	10
3.1.1	Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska	10
3.1.1.1	Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv	16
3.2	En sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet samt som alltid utgår ifrån den enskilda personens behov och erfarenheter	17
3.2.1	Den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagande av personer med psykisk sjukdom ska förbättras	17
3.2.2	Sjukvårdens förmåga att skapa mesta möjliga värde för patienten ska förbättras	17
3.2.2.1	Utveckla digitala vårdformer och tjänster	18
4	Ekonomiska förutsättningar	19
4.1	Ekonomiskt resultat	19
4.1.1	Resultaträkning Beställare regional utveckling	19
4.1.2	Intäktsutveckling	20
4.1.3	Kostnadsutveckling	20
4.2	Åtgärder vid ekonomisk obalans	20
4.3	Eget kapital	20
4.4	Investeringar	20
5	Bokslutsdokument och noter	21

Bilagor Bilaga 1: Bokslutsdokumentation med noter 769 1812

1 Sammanfattning

En väsentlig grund för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter inom VGR är handlingsplanen för mänskliga rättigheter med namnet "För varje människa". Kommittén samordnar och stödjer arbetet samt följer upp och tar nödvändiga initiativ för att VGR ska leva upp till FNs konventioner om mänskliga rättigheter. 19 förvaltningar har hittills utsett samordnare för mänskliga rättigheter och lika många har utsett ombud för barnets rättigheter. Kommittén har arbetat på flera sätt med regionfullmäktiges mål om att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska och bidragit med kunskap om människorättsbaserat arbetssätt till målen om den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagande av personer med psykisk sjukdom ska förbättras samt sjukvårdens förmåga att skapa mesta möjliga värde för patienten ska förbättras.

Viktigast under året har varit:

- Fördelning av organisationsbidrag till föreningar som företräder personer med funktionsnedsättningar och patientföreningar.
- Fördelning av verksamhetsbidrag till föreningar som arbetar för nationella minoriteters, hbtq-personers, barns rättigheter och paraplyorganisationer inom funktionshinderområdet.
- Dialogmöten med kommitténs fem samråd; samråd funktionshinder, jämställdhet/hbtq, nationella minoriteter, ålder och mänskliga rättigheter.
- Beslut om nya riktlinjer och representation för samrådsarbetet för kommande mandatperiod.
- Beslut om 2018 års människorättsstipendium och parasportstipendium.
- Finansiering av VGRs deltagande i EuroPride.
- Samordnat nätverk med av förvaltningarna utsedda samordnare för mänskliga rättigheter och ombud för barnets rättigheter.
- Kompetensstöd i arbetet med barnkonsekvensanalyser och prövning av barnets bästa. En regional vägledning har tagits fram.
- Regionala kriterier och vägledning för människorättsbaserat arbete är framtagna.
- Kompetensstöd i prioriterade upphandlingar utifrån målen i handlingsplanen för mänskliga rättigheter.
- Finansiering av studier och uppdragsforskning som stärker VGRs systematiska arbete med mänskliga rättigheter.
- Anställning av 15 unga personer som inventerare av fysisk tillgänglighet och som tidigare varit långtidsarbetslösa.
- Inventerat den fysiska tillgängligheten i 210 verksamheter inom Folktandvården, privat tandvård, naturreservat och Folkets Hus och Parker.
- Ominventering av VGRs lokaler där Fastighetsnämnden åtgärdat enkelt avhjälpta hinder.
- Säkerställt tillgängligheten av politiska protokoll och handlingar publicerade på webben.

Årsresultat för kommittén för mänskliga rättigheter är 2,9 mnkr.

2 Verksamhet

2.1 Viktigaste händelserna under perioden

En väsentlig grund för att stärka det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter är VGRs handlingsplan för mänskliga rättigheter. Uppföljning av första året, dvs 2017, med handlingsplanen har avrapporterats och skickats vidare till regionstyrelsen. Arbetet har satt igång väl, det pågår ett arbete utifrån samtliga mål inom VGRs verksamheter och effekter börjar synas. 19 förvaltningar har nu utsett samordnare för mänskliga rättigheter och också 19 har utsett ombud för barnets rättigheter.

Kriterier och vägledning för människorättsbaserat arbete är framtagna. Detta är generellt viktigt för att tydliggöra hur människorättsbaserat arbetssätt förhåller sig till och kan förstärka VGRs arbete med att införa personcentrerad vård. Och specifikt för arbetet med att sprida människorättsbaserat arbetssätt inom psykiatrin för att nå regionfullmäktiges mål om att den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagandet av personer med psykisk sjukdom ska förbättras. Omställningen av hälso- och sjukvården ska också genomsyras av FN:s konvention om barnets rättigheter och kompetensstöd till processen har skett genom arbete med barnkonsekvensanalyser och prövning av barnets bästa. Detta är exempel på arbete som stärker ett rättighetsbaserat arbetssätt inom VGRs verksamheter. Det är också exempel på hur VGR förbereder sig på beslutet om att FN:s konvention om barnets rättigheter blir svensk lag från 1 januari 2020. Genom att barnkonventionen blir lag ska barnets rättigheter efterlevas i större utsträckning än vad som idag är fallet.

Kommittén och avdelning mänskliga rättigheter har haft ett rundabordssamtal med nationella experter inom mänskliga rättigheter och hållbar utveckling för att diskutera VGRs arbete med mänskliga rättigheter och kopplingen till Agenda 2030. FNs globala mål för hållbar utveckling Agenda 2030 grundas på mänskliga rättigheter och kan endast uppnås om principerna om deltagande, ansvarsskyldighet och icke-diskriminering respekteras. Samtalet fokuserade specifikt på de utmaningar som Sverige står inför gällande att personer som har funktionsnedsättning, är nyanlända och/eller utomeuropeiskt födda har större svårigheter att få rätten till arbete uppfyllt, inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män, samt att barns och ungas perspektiv och civilsamhällets roll är viktigt för genomförandet av agendan.

En viktig del i arbetet för goda levnadsvillkor och god hälsa för invånare i Västra Götaland är att stärka det civila samhället. Kommittén har systematisk dialog med civilsamhället via fem samråd. Dialogen syftar till att VGR får kunskap om rättighetsbärarnas situation och organisationerna får insyn om aktuella uppdrag inom VGR. Kommittén har tagit beslut om nya riktlinjer och vilka organisationer som ska representera samråden för kommande mandatperiod. Genom att delta i ett samråd kan civilsamhället vara med och utveckla VGRs arbete med att invånarna får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Alla invånare oavsett funktionsnedsättning ska genom förbättrad fysisk tillgänglighet kunna ta del av hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kultur och andra delar av VGRs verksamhet. Kommittén har slutfört sitt uppdrag att inventera och överlämna rapporter på enkelt avhjälpbara hinder till Fastighetsnämnden för samtliga egenägda lokaler. Kommittén har även uppdrag att ominventera lokalerna efter att Fastighetsnämnden har tagit bort hindren. Under året har

Fristad folkhögskola, Lidköpings sjukhus, Mölndals sjukhus, Högsbo sjukhus, NÄL, Skene lasarett, Solhem, Södra Älvsborgs sjukhus, Sötåsens naturbruksgymnasium och Svenljunga naturbruk ominventerats. Fastighetsnämnden har fått möjlighet att åtgärda enkelt avhjälpna hinder till och med 2019 för de verksamheter som är kvar. Regionstyrelsen har beviljat kommittén ytterligare medel för att ominventera 2019.

Regionfullmäktige fastställde i maj en detaljerad utformning av den politiska organisationen 2019 - 2022. I beslutet framgår att kommittén för mänskliga rättigheter ersätts av en beredning för mänskliga rättigheter under regionstyrelsen.

2.2 Verksamhetens miljöarbete

Koncernkontoret har ett miljöledningssystem som tagits fram i samarbete mellan de olika staberna och som följer ISO 14001 standarden och miljöplan 2017 - 2020. Kommitténs eget miljömål att ekologiska och rättvisemärkta livsmedel ska efterfrågas vid alla egna bokningar av möten, seminarier och konferenser är uppfyllt till 100%.

2.3 Folkhälsa

Arbetet med målet att minska skillnader i hälsa sker bland annat genom ”Handlingsplan för fullföljda studier 2017 - 2020”, som handlar om att få elever att gå ut grundskolan med godkända betyg. Kommittén har deltagit i arbetet med sociala investeringsmedel, som skett i samverkan med regionutvecklingsnämnden, folkhälsokommittén och hälso- och sjukvårdsnämnderna.

Webbutbildningen ”Barnkonventionen – från teori till praktik” presenterades på folkhälsokommitténs konferens ”Verktyg för komplexa utmaningar – Hur kan vi arbeta för fullföljda studier?”. Syftet var att deltagarna skulle få ökad kompetens av att arbeta med barnets rättigheter och få en förståelse för hur de kan arbeta med den tillsammans med kollegor i den egna verksamheten.

2.4 Mänskliga rättigheter och jämlik vård

Kommittén samordnar arbetet med handlingsplan för mänskliga rättigheter och har under perioden genomfört flera insatser. Nedan beskrivs vilka resultat som har uppnåtts inom mål och åtgärder i handlingsplanen för mänskliga rättigheter där kommittén har ett särskilt ansvar.

Nätverk med samordnare för mänskliga rättigheter (MR-samordnare)

Under året har ytterligare 8 förvaltningar utsett MR-samordnare, vilket innebär att totalt 19 förvaltningar och bolag nu har samordnare för mänskliga rättigheter. Inom VGR finns 20 förvaltningar och 10 bolag. MR-samordnare har haft nätverksträff vid tre tillfällen under året. En träff med fokus på kommunikationshjälpmedlet KomHIT och hur Sahlgrenska universitetssjukhuset har implementerat handlingsplanen. Den andra med ett personalfokus, där samordnarna fick bjuda med en kollega från HR, och en tredje med temat rätten till frihet från våld.

Stödja inköpsorganisationen i arbetet med att integrera handlingsplanens mål och åtgärder i inköpsprocessen

Kommittén för mänskliga rättigheter har bidragit med ett människorättsperspektiv i prioriterade upphandlingar. Resultaten är redovisade under mål 1, 2, 3 och 4.

Mål 1. Förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Krav på att verksamheter ska vara inventerade i TD, följa VGRs riktlinjer för fysisk tillgänglighet och möjliggöra kommunikation med patienter som är döva eller upplever den ordinarie kommunikationen som svår har använts i upphandlingar av IVF-kliniker (Intervention och Fertilisering), gynekologi, ortopedi och öron-, näsa- hals och används i flera pågående upphandlingar. Leverantörer av hälso- och sjukvårdstjänster får tillgång till den webbaserade utbildningen om bemötande av personer med funktionsnedsättning.

I upphandlingen av konferenstjänster finns det krav på att den hörseltekniska utrustningen ska fungera vid konferensens start, om inte kan vite utkrävas.

Åtgärd 1.3: Tillhandahålla webbaserad utbildning om bemötande av personer med funktionsnedsättning

Status: Webbaserad utbildning om bemötande av personer med funktionsnedsättning är tillgänglig för alla anställda samt externt. 159 personer har genomgått webbutbildningen under året.

Mål 2. Stärkta rättigheter för barn och unga

19 förvaltningar har utsett ombud för barnens rättigheter och idag finns det 110 ombud. Det är en ökning med 13 förvaltningar jämfört med förra året.

Leverantörer av hälso- och sjukvårdstjänster får tillgång till den webbaserade utbildningen om barnets rättigheter.

Åtgärd 2.2: Utbilda ombud för barnets rättigheter

Status: Utbildning har genomförts vid två nätverksträffar för ombud för barnets rättigheter. 40 ombud för barnets rättigheter på Sahlgrenska Universitetssjukhuset har utbildats i en särskild satsning.

Åtgärd 2.2: Tillhandahålla webbaserad utbildning om barnens rättigheter

Status: Webbaserad utbildning om barnets rättigheter, ”Barnkonventionen - från praktik till teori” är tillgänglig för alla anställda samt externt. 177 personer har gått webbutbildningen under året (2677 totalt).

Mål 3. Systematiskt arbete för rätten till frihet från våld

Åtgärd 3.2: Inkludera krav på implementering av metoden att fråga om våld på rutin i avtal och överenskommelser

Status: Mallen för kravspecifikation för hälso- och sjukvårdstjänster innehåller bland annat kravet att verksamheterna ska ställa rutinmässiga frågor om våld och att de får utbildning om våld i nära relationer.

Mål 4. Stärkt hbtq-kompetens

I en upphandling av mödrhälsovård har krav ställts på att verksamheten ska vara utbildad i hbtq-kompetent bemötande samt i hbtq-personers hälsa- och rättigheter (hbtq-diplomering). Diplomeringen ska genomföras inom ett år.

I mallen för kravspecifikation för hälso- och sjukvårdstjänster innehåller även att gynekologi och psykiatrimottagningar ska vara hbtq-diplomerade 18 månader efter avtalsstart och att nyanställda därefter ska gå catch-up.

Mål 6. Systematisk dialog med invånarna

Åtgärd 6.1: Genomföra dialog med rättighetsbärarna vid verksamhetsutveckling

Status: Kommittén har systematisk dialog med civilsamhället via fem samråd. Samråden har bland annat lämnat synpunkter på kulturplanen/strategin 2020 - 2023. Alla samråd och referensgrupp barn har bidragit med synpunkter på ”Strategi för kollektivtrafik på jämlika villkor”.

Mål 8. Jämlika och icke-diskriminerande arbetsplatser

Ett nätverk med nyckelpersoner för målområdet har bildats med syfte att inventera vilka utvecklingsbehov som finns för att främja jämlika och icke-diskriminerande arbetsplatser. Under året har bland annat en ny utbildning mot sexuella trakasserier för chefer inom VGR tagits fram. Det första utbildningstillfället var i december 2018 och fler utbildningar är inplanerade under våren 2019.

En antidiskrimineringsklausul för upphandlade leverantörer har tagits fram som innebär att leverantören förbinder sig att följa gällande antidiskrimineringslagstiftning och att leverantören på begäran ska kunna redovisa bland annat dokumenterad lönekartläggning, skriftligt dokumenterade aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och riktlinjer för att förhindra trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier.

Åtgärd 8.2: Främja och uppmuntra mäns uttag av föräldraledighet

Status: Ett kunskapsunderlag har tagits fram om mäns uttag av föräldraledighet i form av rapporten ”Främja och uppmuntra mäns uttag av föräldraledighet - Att implementera åtgärden i Västra Götalandsregionens förvaltningar”.

Mål 9. Stärkt människorättsperspektiv i ärendeberedning och beslutsunderlag

Åtgärd 9.2: Utbilda medarbetare om människorättsbaserad ärendeberedning

Status: Ett metodmaterial är framtaget om frågor som berör mänskliga rättigheter i den så kallade Ärendehandboken (riktlinjer för ärendeberedning). Materialet beskriver hur handläggare kan tillämpa exempelvis jämställdhetsperspektiv, tillgänglighetsperspektiv eller göra en prövning av barnets bästa på sitt ärende och innehåller även exempel på analyser. Förvaltningsberedningen har utbildats i metodmaterialet. Även en regional vägledning för barnkonsekvensanalyser/prövning av barnets bästa är framtagen.

Åtgärd 9.3: Aktivt arbete med klarspråk i handlingar till politiska beslut

Status: Uppföljning har gjorts av andelen politiker som upplever att ärendenas innehåll och språket i handlingarna är begripligt. En enkät till regionfullmäktige och politiska sekreterare visar att 74 procent av de svarande upplever att språket i handlingarna är lätt att förstå och att 69 procent upplever att det är begripligt vad som ska beslutas och varför. En fördjupad redovisning av dessa frågor och andra frågor till politiker om hur beslutsunderlagen kan bli mer tillgängliga och begripliga finns i rapporten ”Bättre beslutsunderlag” som är en del av halvtidsutvärderingen av MR-planen.

Mål 11. Tydligare information om verksamheternas kompetens i människorättsfrågor

Åtgärderna 11.1.1 Verksamheter som är registrerade i TD redovisar om de har hbtq-diplomering, **11.1.2.** Verksamheter som är registrerade i TD redovisar om medarbetarna har gått webbutbildning i barnets rättigheter, **11.1.3** Verksamheter som är registrerade i TD redovisar om medarbetarna har gått webbutbildning i bemötande av personer med funktionsnedsättning, **11.1.4** Verksamheter som är registrerade i TD redovisar om de arbetar med metodmaterialet ”En förälder blir till”

Status: Tillgänglighetsdatabasen är breddad till registrering av kompetens i människorättsfrågor.

Mål 12. Tillgänglig, begriplig och inkluderande information till invånarna

Tillgänglig information handlar bland annat om att skapa förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att ta del av organisationens information via webb och film.

Kommittén har arbetat med att säkerställa att protokoll och handlingar publicerade på VGRs hemsida för politiska sammanträden och möteshandlingar (OpenGov) är möjlig att navigera för personer som använder hjälpmedlet skärmläsare (exempelvis personer som är blinda). Leverantören av OpenGov har åtgärdat identifierade brister till en acceptabel nivå. Mer utveckling sker 2019. Parallellt pågår ett arbete på Koncernkontoret för att se till att handläggare använder tillgängliga wordmallar, tillgängliga PDF-format och att handlingar skannas in av diariet i en tillgänglig form.

Åtgärd 12.2: Genomföra en extern normkritisk granskning av vregion.se

Status: Kommittén stödjer arbetet med att göra en normkritisk granskning av vregion.se. Konsulten startade sitt arbete under hösten 2018 och kommer att presentera resultatet under våren 2019 i form av en rapport och ett metodmaterial för kommunikatörer.

2.5 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete

Kommittén har beslutat om plan för intern kontroll och säkerhet för 2018. Lokal krishanteringsplan för 2017- 2018 beslutades 2016. Kommittén har varit delaktig i arbetet med riskanalys som ligger till grund för planerna. För övrigt säkerhetsarbete som ska lämnas på förvaltningsnivå, det vill säga Koncernkontoret, hänvisar kommittén till regionstyrelsens årsredovisning.

2.6 Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2018

Kontroll har skett under året enligt plan. Samtliga fem kontrollmoment har genomförts i enlighet med planen för intern kontroll och säkerhet för 2018. Inga brister har uppmärksamats vid uppföljningarna. Tidpunkterna för kontroller (återrapportering) är tydliga.

2.7 Systematiskt förbättringsarbete

Kommittén ska vara pådrivande och ta nödvändiga initiativ för att stärka ett systematiskt arbete med mänskliga rättigheter i VGRs verksamheter. I detta arbete är uppföljning en viktig

del och kommittén rapporterar och lägger förslag på förbättringar. Under året har det bland annat tagits fram vägledning för människorättsbaserat arbete, vägledning för barnkonsekvensanalyser/ prövning av barnets bästa och metodmaterial om frågorna som berör mänskliga rättigheter i den så kallade Ärendehandboken (riktlinjer för ärendeberedning). Allt framtaget genom konkret förbättringsarbete i VGRs verksamheter. Genom handlingsplanen för mänskliga rättigheter sker ett systematiskt arbete med att uppfylla de mänskliga rättigheterna som återrapporteras till regionfullmäktige.

Kommittén arbetar aktivt för att låta civilsamhället påverka sitt arbete genom regelbunden dialog med representanterna i samråd funktionshinder, jämställdhet och HBTQ, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter och ålder.

2.8 Inköp

Kommittén för mänskliga rättigheter har i sina upphandlingar följt den regiongemensamma inköspolicyn och varit kompetensstöd i prioriterade upphandlingar utifrån målen i handlingsplanen för mänskliga rättigheter.

3 Mål och fokusområden

3.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen

3.1.1 Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska

Ett stärkt civilsamhälle

Kommittén har i arbetet för goda levnadsvillkor och god hälsa för invånare i Västra Götaland med fokus på arbetet med att stärka civilsamhället. Det har skett genom

- Invånardialog organiserat i fem samråd och referensgrupper med barn/unga.
- Ekonomiska bidrag till föreningslivet.
- Ekonomiskt stöd till studier och uppdragsforskning som berör målgrupperna.
- Utdelning av människorättstipendium och parasportstipendium.
- Ekonomiskt stöd och deltagande i VGRs medverkan i EuroPride 2018.

Invånardialog genom samråd

Samråd är en form av invånardialog där politiker från kommittén möter organisationer i civilsamhället i länet. De fem samråden är funktionshinder, jämställdhet och hbtq, nationella minoriteter, ålder och samråd mänskliga rättigheter. Alla samråd har diskuterat och lämnat synpunkter på förslag till nya riktlinjerna för samråd för kommande mandatperiod 2019 – 2022. Riktlinjerna fastställdes av kommittén i juni och utlysning av platser i de nya samråden öppnades upp. 97 föreningar lämnade in intresseanmälningar om att delta i något av kommitténs fem samråd. Vid kommitténs möte i december beslutades vilka organisationer som ska bjudas in till samråd 2019 - 2022, totalt 48 stycken. Alla samråd har också träffat koncernavdelning kultur för att samråda om kulturplanen/strategin 2020 - 2023. Därutöver har samrådet för nationella minoriteter haft en fördjupad workshop om kulturplanen/strategin.

Exempel på övrigt som diskuterats:

- **Samråd mänskliga rättigheter** har under året bland annat lyft frågor om möjligheten för civilsamhället att stödja unga ensamkommande flyktingar, hat och hot från högerextrema mot civilsamhällesorganisationer som agerar för mänskliga rättigheter, hjälpmedelsjour, tillgänglig kommunikation och bildstödet KomHIT via DART.
- **Samråd jämställdhet och hbtq** har diskuterat med Lundströmmottagningen hur den könsbekräftande vården kan utvecklas för att bättre främja transpersoners mänskliga rättigheter. Samrådet har även diskuterat hur förlossningsvården kan bli mer jämlik.
- **Samråd funktionshinder** har i dialog med Västtrafik påverkat att yttre utrop på bussar gäller i hela länet och att Västtrafik har infört ett Reshjälpskort som ger personer med färdtjänstintyg rätt att utan kostnad ta med en ledsagare i kollektivtrafiken. Företrädare från samrådet har medverkat vid utformning av Västtrafiks beställda tåg, VGRs portal för teckenspråkstolkade filmer och Närhälsans webbokningssystemet för patienter med svårt att kommunicera med tal, exempelvis personer som är döva.

- **Samråd ålder** har haft dialog kring Strategi för fysisk aktivitet-barn och unga, som är en rekommendation inom ramen för handlingsplan Fullföljda studier 2017-2020. Dialog har också skett om VGRs arbete med att sprida information om att barn inte får användas som tolkar inom hälso – och sjukvården och om hur vi gemensamt kan förbereda oss för att barnkonventionen blir lag i Sverige 1 januari 2020.
- **Samråd nationella minoriteter** har tillsammans med VGR och Länsstyrelsen i Västra Götaland varit med och arrangerat en konferens med regeringens utredare, Lennart Rhodin, om den nationella minoritetspolitiken. Romano Center Väst har redovisat en plan för hur Romska informations- och kunskapscenter kan verka regionalt samt en broschyr om romska patienter i livets slutskede.
- **Tvårsamråd** med sammanlagt ca 60 deltagare genomfördes i maj. Tvårsamrådet hade fokus på dialog om utformningen av de nya riktlinjerna för samråd under kommande mandatperiod.

Ekonomiska bidrag till föreningslivet

Genom kommitténs ekonomiska bidrag till föreningslivet ges möjligheter att organisera sig och hitta strategier för förbättrade levnadsvillkor och hälsa.

- **Organisationsbidrag:** 9 miljoner kronor har fördelats till 93 föreningar som företräder personer med funktionsnedsättning och patientföreningar. Organisationsbidragen är treåriga för perioden 2017–2019.
- **Verksamhetsbidrag:** 5 miljoner kronor har fördelats till 27 föreningar som arbetar för nationella minoriteters, hbtq-personers och barns rättigheter samt till paraplyorganisationer inom funktionshinderområdet. Verksamhetsbidragen är treåriga för perioden 2017–2019 och utgår från gemensamma överenskommelser mellan föreningarna och kommittén för mänskliga rättigheter.
- **Projektbidrag:** Cirka en miljon kronor har fördelats till fem olika projekt som drivs av föreningarna Göteborgs rättighetscenter, Individuell människohjälp Region Väst i Göteborg, Trajosko Drom, KFUM Göteborg samt Svenska Muslimer för Fred och Rättvisa Region Väst. Kommittén har dessutom beslutat att stödja ”Barnrättsäventyret på turné”, en utbildningssatsning som drivs av Erikshjälpen och Göteborgs Räddningsmission.
- **Utveckling av systematiskt arbete för VGR för diskrimineringsgrund religion och annan trosuppfattning:** Interreligiösa Centret i Göteborg har fått bidrag med syfte att dels sprida centrets verksamhet i Västra Götaland och dels bidra till strategisk kompetensutveckling för VGRs verksamheter. Frågor som på olika sätt är aktuella är bland annat diskussioner om stilla rum, palliativ vård, klädkoder inom sjukvården, kompetensutvecklingsbehov samt krav på aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen.
- **Studie om minoritetspolitiken i ett regionalt perspektiv:** Statsbidraget som delas ut till det finskspråkiga förvaltningsområdet ska finansiera en studie om minoritetspolitiken i ett regionalt perspektiv. Studien ska vara ett kunskapsunderlag men även kunna fungera som ett beslutsunderlag inför framtida uppgifter inom det minoritetspolitiska området i Västra Götaland. Studien ska utföras av Sverigefinska Riksförbundet Västra Götaland distrikt och bidraget är 250 000 kr.

- **Forskningsrådet för interkulturell dialog:** 170 000 kronor har fördelats till forskningsrådet för interkulturell dialog verksamhet. Samverkansplattform har skapats mellan VGR och tre lärosäten i regionen, Göteborgs Universitet, Högskolan i Borås samt Högskolan Väst i Trollhättan. Från VGR medverkar och samfinansierar kulturnämnden, regionutvecklingsnämnden, folkhälsokommittén och kommittén för mänskliga rättigheter verksamheten. Forskningsrådet har bland annat genomfört en spridningskonferens samt gett ut en antologi.

Studier och uppdragsforskning

Kommittén för mänskliga rättigheter har under året finansierat fyra forskningsprojekt.

- En studie om kunskap om rätten till vård för tillståndslösa och asylsökande. Studien slutredovisades på ett spridningsseminarium i december. Rapporten visar att sjuksköterske- och läkarstudenter samt läkare som handleder studenter har låg kunskap om målgruppernas rätt till vård men att de svarande är intresserade av att lära sig mer. Rapporten visar också att de studenter som fått undervisning om mänskliga rättigheter hade högre kunskap än studenter som inte fått undervisning i ämnet. Under hösten har medarbetare inom Koncernkontoret använt resultaten i rapporten för att bland annat börja utveckla ett stödmaterial till receptionspersonal om hur de ska bemöta vårdsökande utan tillstånd.
- En studie om anmälningar till patientnämnden med fokus på psykiatrisk vård. Projektet har haft deltidseminarium och planeras vara klart 2019.
- En studie om hbtq-personers upplevelser av hbtq-diplomerade verksamheter. Studien startades i år och planeras vara klar sommaren 2019.
- En studie om rätten till bästa möjliga hälsa vid latent tuberkulos. Studien är en fallstudie på Angered's Närsjukhus som startade i år och planeras vara klar i januari 2020.

Människorättsstipendium

Årets människorättsstipendium tilldelades Tjejjouren Väst och Västra Götalands Dövas Länsförbund (VGDL). Stipendiet delades ut på regionfullmäktige i maj.

Parasportstipendium

Parasportstipendiet gick till tre idrottsutövare, två lag och en ledare. Stipendiet delades ut på regionfullmäktige i oktober.

Ekonomiskt stöd till deltagande i EuroPride

EuroPride arrangerades i Göteborg i augusti med 25 000 deltagare i den stora EuroPrideparaden. Syftet med VGRs medverkan var att visa att VGR är ett föredöme och en föregångare i arbetet kring mänskliga rättigheter, jämlikhet och mångfald. Ytterligare syfte var att visa hur VGR arbetar för att förbättra hbtq-personers livssituation inom Västra Götaland. VGR deltog med tält i EuroPride Park, seminariepunkter och gick i Prideparaden. Totalt gjorde cirka 1 800 personer VGRs quiz i tältet och fick en ökad kännedom om VGR och hur regionen arbetar för att stärka hbtq-personers rättigheter och livsvillkor. Cirka 250 medarbetare från olika förvaltningar valde att gå med VGR i Prideparaden. Det var mer än dubbelt så många jämfört med året innan.

Måluppfyllnad ett stärkt civilsamhälle

Nästan hälften av kommitténs budget har avsatts till olika typer av ekonomiskt stöd. Det viktigaste syftet är att stödja civilsamhällets egen kraft att hitta strategier för förbättrade levnadsvillkor och hälsa. En annan viktig del är kommitténs dialog med civilsamhället via olika samråd. Dialogen syftar till att VGR får kunskap om rättighetsbärandarnas situation och organisationerna får insyn om aktuella uppdrag inom VGR. Uppföljningen av samrådsarbete görs varje år genom en enkät till de föreningar som ingår i samråden. Enkäten innehåller frågor om föreningarnas möjlighet att påverka, om samrådsmötena tar upp relevanta frågor och om samrådsarbetet har ökat VGRs kunskap om föreningarnas målgrupper. Detta år svarade 33 föreningsrepresentanter på enkäten. Bland de svarande upplever 85 procent att samrådsarbetet ger möjlighet att påverka VGRs verksamhet. 94 procent upplever att samråden tar upp frågor som är relevanta för deras förenings målgrupp och 82 procent upplever att samrådsarbetet har ökat VGRs kunskap om deras förenings målgrupp.

Styrdokument för rättighetsfrågor ger en tydlig riktning i arbetet

VGR:s handlingsplan för mänskliga rättigheter ”För varje människa”

Kommittén för mänskliga rättigheter samordnar arbetet med VGRs handlingsplan för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter. Uppdraget omfattar även att stödja och följa upp arbetet. Resultatet redovisas under rubrik 2.4 Mänskliga rättigheter och jämlik vård.

Kommittén har även kommunicerat VGRs arbete med mänskliga rättigheter för att sprida goda exempel. VGR var särskilt inbjudna och deltog som föreläsare på konferensen ”Fundamental Rights Forum”, som arrangerades av EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA), i september. Årets tema var ”Belonging” och VGR deltog som föreläsare på ett flertal seminarier, framförallt för att lyfta erfarenheter av människorättsbaserat arbete inom psykiatrin.

VGR deltog även som föreläsare när Länsstyrelsernas samordnings- och utvecklingsuppdrag i mänskliga rättigheter arrangerade konferensen ”De mänskliga rättigheternas plats i offentlig verksamhet” i oktober. Uppdraget grundar sig på regeringens strategi om det nationella arbetet med mänskliga rättigheter, med bas i det riksdagsbundna nationella målet om full respekt för Sveriges internationella åtaganden.

Kommittén deltog på Mänskliga rättighetsdagarna 2018 i november dels med en monter och dels med att arrangerade ett seminarium med tema ”Rätten till ett liv fritt från våld - vad är hälso- och sjukvårdens roll?” tillsammans med VKV - VGRs kompetenscentrum om våld i nära relationer och BUP – Barn- och ungdomspsykiatrin i Kungälv. På seminariet lyftes VGRs arbete med att fråga om våld på rutin.

Kunskap och stöd för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter

Förutom VGRs handlingsplan för mänskliga rättigheter bidrar kommittén på fler sätt med kunskap och stöd. ”Strategin för kollektivtrafik på jämlika villkor” med utgångspunkt i de sju diskrimineringsgrunderna antogs av kollektivtrafiknämnden i oktober. Kompetens och stöd har getts i arbetet med att bredda anpassningen av kollektivtrafiken till att omfatta samtliga diskrimineringsgrunder utifrån Trafikförsörjningsprogrammet. Alla samråd och referensgrupp barn har också bidragit med synpunkter.

VGRs omställning av hälso- och sjukvården ska genomsyras av FN:s konvention om barnets rättigheter och en regional utvecklingsplan ska tas fram för detta. Styrgruppen inom omställningen av hälso- och sjukvården har fått stöd att få med barnrättsperspektivet i den regionala utvecklingsplanen.

Strategin Jämställt Västra Götaland 2014 – 2018 har slututvärderats under året. Det framkommer i utvärderingen att det pågår arbete inom alla insatsområden i strategin bland aktörerna (kommuner, myndigheter, regionen och ideella organisationer) i Västra Götaland. Detta tyder på att vissa av de regionala målen har möjlighet att uppnås på sikt även om de ännu inte är uppnådda. Utvärderingen visar också att den breda förankringen vid framtagandet av strategin har varit framgångsrikt liksom partnerskapet mellan VGR och Länsstyrelsen. Utvärderingen ser dock vissa utmaningar med strategin som att de regionala målen är svåra att följa upp.

Kommittén har drivit påverkansarbete för att den planerade nationella institutionen för mänskliga rättigheter ska placeras i Västra Götaland med utgångspunkt i VGRs externa påverkansagenda. Arbetet drivs tillsammans med Göteborgs stad och Göteborgs universitet. Den nationelle utredaren slutredovisade uppdraget i oktober och ärendet bereds vidare internt på Kulturdepartementet innan det sänds ut på remiss.

Måluppfyllnad styrdokument

Uppföljning av första året med VGRs handlingsplan för mänskliga rättigheter, dvs 2017, har avrapporterats och skickats vidare till regionstyrelsen. Arbetet har satt igång väl, det pågår ett arbete utifrån samtliga mål inom VGRs verksamheter och effekter börjar synas. Halvtidsutvärdering av handlingsplanen har påbörjats och kommer att vara klar vår 2019.

Förbättrad fysisk tillgänglighet ger förbättrade levnadsvillkor

Genom förbättrad fysisk tillgänglighet ges förbättrade levnadsvillkor. Kommittén inventerar kontinuerligt den fysiska tillgängligheten för verksamheter VGR äger, finansierar och har avtal med. Samt tar fram och kommunicerar rapporter för åtgärder. Resultatet finns publikt i TD, Tillgänglighetsdatabasen, som kommittén driftar och utvecklar.

Utvecklingen av en moderniserad och effektivare version, TD3, pågår i ett intensivt slutskede. TD3 innebär en klarspråkad visning som är enklare att förstå för besökaren, tydligare inventeringsinstruktioner som förenklar för inventeraren och pedagogiska åtgärdsrapporter till fastighetsägare tas fram med ett knapptryck. Lansering av TD3 till externa avtalsparter var planerat till höst 2018, men är framskjutet till 2019.

Under året har 210 anläggningar inventerats inom Folktandvården, privat tandvård, Närhälsan, naturreservat som Västkuststiftelsen förvaltar samt Folkets Hus och Parker. Eftersom en ny version av tillgänglighetsdatabasen håller på att tas fram har anläggningarna inte kunnat visas publikt under året. 38 åtgärdsrapporter har överlämnats till Habilitering och Hälsa samt Göteborgsoperan.

Projektet enkelt avhjälpna hinder

Kommittén har slutfört sitt uppdrag att inventera och överlämna rapporter på enkelt avhjälpna hinder till Fastighetsnämnden för samtliga egenägda lokaler. Kommittén har även uppdrag att ominventera och publicera lokalerna efter att Fastighetsnämnden har tagit bort hindren. Under

året har Fristad folkhögskola, Lidköpings sjukhus, Mölndals sjukhus, Högsbo sjukhus, NÄL, Skene lasarett, Solhem, Södra Älvsborgssjukhus, Sötåsens naturbruksgymnasium och Svenljunga naturbruk ominventerats.

Västrafiks resecentra är inventerade sedan tidigare. Under året har station Liseberg ominventerats efter att Västrafik har tagit bort enkla hinder.

Uppdatering har gjorts av ”Tillgängliga och användbara miljöer, riktlinjer och standarder för fysisk tillgänglighet” version 3.1 2018”, som ligger till grund för inventeringarna i Tillgänglighetsdatabasen, TD. Fastighetsnämnden antog den reviderade versionen i april.

Måluppfyllnad inventering och rapporter

Inventering och rapportering till Fastighetsnämnden för åtgärd är klar. Planen för ominventering av åtgärdade hinder kan inte uppfyllas under 2018 eftersom Fastighetsnämndens har fått möjlighet att åtgärda enkelt avhjälpna hinder till och med 2019. Regionstyrelsen har beviljat kommittén medel för att slutföra uppdraget 2019.

Tillgänglig information

Tillgänglig information handlar bland annat om att skapa förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att ta del av organisationens information via webb och film. VGR utgår från internationell standard och den nya lagen Webbtillgänglighetsdirektivet för tillgänglighet på webben.

Säkerställa att protokoll och handlingar publicerade på www.vgregion.se är tillgängliga för invånarna så att innehållet kan läsas och lyssnas på

VGRs hemsida för politiska sammanträden och möteshandlingar (OpenGov) är idag möjlig att navigera i med skärmläsare[1]. Under året har en expert på tillgänglig webb granskat tillgängligheten i OpenGov och identifierat brister. Leverantören av OpenGov har åtgärdat bristerna till en acceptabel nivå. Under våren 2019 kommer OpenGov att vidareutvecklas och då kommer tillgänglighetskraven att ingå i enlighet med lagstiftning. Parallellt pågår ett arbete på Koncernkontoret för att se till att handläggare använder tillgängliga wordmallar, tillgängliga PDF-format och att handlingar skannas in av diariet i en tillgänglig form.

Det material som kommittén kommunicerar är tillgängligt för personer som har svårt att se, höra samt tolka, bearbeta och förmedla information.

Analys har gjorts på det material som kommittén för mänskliga rättigheter kommunicerar. Expert på tillgänglig webb har granskat materialet och identifierat brister. Det material som har granskats och åtgärdats är: riktlinjer för fysisk tillgänglighet, Facebook och Twitter, powerpointpresentationer, filmer på hemsidan, kommitténs webbutbildningar och hemsidan. Det finns fortfarande kvar brister i hur hemsidan fungerar, vilket kräver fortsatt arbete 2019. En guide har tagits fram för att skapa digitalt tillgängligt innehåll med stöd av expert på tillgänglig webb. Guiden är ett stöd till medarbetare för att dokument och media som publiceras på hemsidan är tillgängliga.

Måluppfyllnad tillgänglig information

VGRs hemsida för politiska sammanträden och möteshandlingar (OpenGov) är idag möjlig att navigera i med skärmläsare. Under våren 2019 kommer OpenGov att vidareutvecklas och då kommer tillgänglighetskraven att ingå i enlighet med lagstiftning. Brister i tillgängligheten på

hemsidan och det material som finns publicerat har till större delen åtgärdats under 2018, men det krävs ett fortsatt arbete även under 2019.

[1] Skärmläsare är en form av hjälpmedel för personer som är exempelvis blinda, gravt synskadade eller har lässvårigheter. Skärmläsaren hjälper användaren att navigera och läser upp texten i högtalare/hörlurar.

3.1.1.1 Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv

Arbetslivserfarenhet bidrar till vidgat innanförskap

Kommittén tar arbetsgivaransvar tillsammans med personalutskottet och projektet PILA – praktik, introduktion, lärande och arbete genom att erbjuda långtidsarbetslösa unga arbetslivserfarenhet genom visstidsanställningar som inventerare på Tillgänglighetsdatabasen (TD).

Klar: Totalt har 15 långtidsarbetslösa unga arbetat på avdelning mänskliga rättigheter som inventerare av fysisk tillgänglighet.

Bedömning effekt: Av de nio personer som deltog i den senaste uppföljningen var det fyra som arbetade, tre var arbetssökande och två personer studerade.

Genom att skapa möjlighet för fler externa användare att använda TD skapas ett behov av fler inventeringar. Detta ger ökad tillgänglighet till lokaler/arbetsplatser som i sin tur möjliggör för fler att komma i arbete.

Klar: 43 kommuner i Västra Götaland och 29 externa avtalsparter är anslutna till TD. Haninge, Växjö och Sollefteå kommun samt Rörelsefolkhögskolorna (RIO) har sagt upp sina avtal. Falköpings kommun har tillkommit liksom Visit Värmland, Nationalpark Kosterhavet och Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Bedömning effekt: En konsultstudie är genomförd om kommunerna i Västra Götalands arbete med TD. Syftet är att få en nulägesbild av kommunernas arbete med fysisk tillgänglighet och användandet av TD. Av de 32 svarande kommunerna anger 25% att de använder TD i mycket eller ganska stor utsträckning. Studiens resultat ska analyseras tillsammans med kommunerna nästa år.

Kommittén erbjuder gymnasieelever feriepraktik på avdelning mänskliga rättigheter

Status -utgång: Med anledning av omprioriteringar av resurser.

Kommittén erbjuder praktikplatser på avdelning mänskliga rättigheter

Klar: Under året har fyra universitetsstudenter haft praktik på avdelning mänskliga rättigheter. De har studerat genusvetenskap, globala studier, barn- och ungdomsvetenskap respektive mänskliga rättigheter. Under praktiken har de både bidragit till avdelningens löpande arbete och skrivit självständiga arbeten om ämnen som mäns uttag av föräldraledighet, omvärldsbevakning av mänskliga rättigheter, barn och ungas delaktighet och inflytande samt vårdpersonals upplevelser av rasism från patienter.

Bedömning effekt: Praktiken har gett både värdefull arbetslivserfarenhet för studenter och ett

kunskapslyft för avdelningen.

3.2 En sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet samt som alltid utgår ifrån den enskilda personens behov och erfarenheter

3.2.1 Den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagande av personer med psykisk sjukdom ska förbättras

Ett av målen i VGRs handlingsplan för det strategiska arbetet med mänskliga rättigheter är en nollvision för tvångsåtgärder inom psykiatriska verksamheter. Kommittén har stöttat psykiatrin i att sprida arbetet med människorättsbaserat arbetssätt regionalt genom olika insatser.

Regionala kriterier och vägledning för människorättsbaserat arbete är framtaget tillsammans med Psykoskedjan Nordost och det arvsfondsfinansierade projektet ”Att komma till sin rätt”.

En uppföljningsstudie om människorättsbaserat arbete med rekommendationer för hur arbetet kan utvecklas i VGR med fokus på hälso- och sjukvården har slutrapporterats till kommittén. Fortsatt arbete sker utifrån rapportens rekommendationer, som går helt i linje med kommitténs arbete, dvs att mänskliga rättigheter tydligt integreras i styr- och ledningssystem och att det tydliggörs hur människorättsbaserat arbetssätt förhåller sig till och kan samverka med andra arbetssätt som personcentrerad vård.

Nätverket International Initiative for Mental Health Leadership (IIMHL) arrangerade ett möte i Sverige på tema ”Building Bridges Beyond Borders”. Mötet syftade till att utbyta erfarenheter för att påverka förutsättningar för bättre psykisk hälsa. VGR tillsammans med det arvsfondsfinansierade projektet ”Att komma till sin rätt – egenmaktsbaserad psykiatri” och den europeiska paraplyorganisationen ”Mental Health Europe” höll i dialog kring: When mental health meet human rights. VGRs arbete med mänskliga rättigheter i psykiatrin lyftes som gott exempel av organisationen ”Civil Rights Defenders”.

Måluppfyllnad spridning människorättsbaserat arbetssätt regionalt Arbetet med att sprida människorättsbaserat arbetssätt pågår och fokus ligger på psykiatrin. Regionala kriterier och vägledning för människorättsbaserat arbete är framtaget. En uppföljningsstudie om människorättsbaserat arbete med rekommendationer för hur arbetet kan utvecklas i VGR med fokus på hälso- och sjukvården har slutrapporterats till kommittén.

3.2.2 Sjukvårdens förmåga att skapa mesta möjliga värde för patienten ska förbättras

VGR har tagit fram en strategi för att införa personcentrerat arbete. Kommittén bidrar till målet genom att ge stöd för implementering av kunskap om människorättsbaserat arbetssätt i arbetet med personcentrerat arbete. Dialog har förts med processledningen för personcentrerat arbete och kopplingen till omställningen av hälso- och sjukvården. Personcentrerat arbete finns med som exempel i vägledningen för människorättsbaserat arbete.

Måluppfyllnad implementering av människorättsbaserat arbetssätt i arbetet med personcentrerad vård

Aktiviteter och dialog har genomförts. Dessa fortsätter 2019.

3.2.2.1 Utveckla digitala vårdformer och tjänster

Digitalisering av vårdformer och tjänster ska användas för att ge invånarna en trygg och säker vård som skapar värde, ökad delaktighet och tillgänglighet. Kommittén bidrar till fokusområdet genom att bistå utformningen av digitala vårdformer och tjänster så att personer med olika svårigheter, som till exempel svårt att se, svårt att höra, svårt att bearbeta, tolka och förmedla information, inkluderas.

Status - pågår: Stöd ges i digitala tillgänglighetsfrågor för personer med funktionsnedsättningar inom olika delprojekt. Ett delprojekt är ”Digital vårdcentral 4.0” under ledning av Vårdens digitalisering. Arbetet fortsätter 2019. Ett annat är att tillgänglighetsgranska den app (IBD) som gör att patienter med mag- och tarmsjukdom själva kan utföra prover som skickas till vården för analys.

Bedömd effekt: Lagkrav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning inom digitaliseringen har synliggjorts.

4 Ekonomiska förutsättningar

4.1 Ekonomiskt resultat

Kommittén för mänskliga rättigheters budgetram 2018 på 42,8 mnkr fördelas huvudsakligen mellan tre större poster:

Koncernkontor, stöd till föreningslivet och utvecklingsmedel.

Årets resultat 2018 är +2,9 mnkr. Resultatet är 1,9 mnkr bättre än augustiprognosen.

Överskottet mot årets budget är 2,9 mnkr återfinns till största delen på kostnadssidan (+2,7 mnkr) och då mot budgetposten lämnade bidrag. Intäkterna avviker 0,1 mnkr mot budget.

Kommitténs resurser och utfall fördelas enligt nedan:

	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse	Prognos per delår 1808
Koncernkontor	17,0	16,8	-0,2	16,8
Tillgänglighetsdatabas*	2,4	2,3	-0,1	2,3
Org bidrag, utvecklingsmedel	16,1	16,8	0,7	16,4
Forskning o utveckling	3,3	5,2	1,9	4,6
Kommitté	1,2	1,7	0,5	1,7
Totalt	39,9	42,8	2,9	41,8
*) netto				

4.1.1 Resultaträkning Beställare regional utveckling

Årsvärden					
Resultaträkning (mnkr)	Utfall 1812	Budget 1812	Utfall 1712	Avvikelse budget/utfall	Förändring utfall/utfall %
Statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	
Övriga erhållna bidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	
Övriga intäkter	2,1	2,0	2,2	0,1	-1,4%
Verksamheten intäkter	2,1	2,0	2,2	0,1	-1,4%
Personalkostnader, inkl. inhyrd personal	-1,4	-1,7	-1,8	0,3	-20,3%
Driftbidrag till utförare inom regionen	0,0	0,0	0,0	0,0	
Övriga lämnade bidrag	-17,0	-22,0	-17,0	5,0	0,2%
Verksamhetsanknutna tjänster	0,0	0,0	-0,1	0,0	-95,2%
Material och varor, inkl förbrukningsmaterial	0,0	-0,7	-0,1	0,7	-66,7%
Lokal- och energikostnader	-0,4	-0,5	-0,5	0,0	-5,7%
Övriga tjänster, inkl konsultkostnader	-22,8	-19,8	-19,8	-3,0	15,2%
Övriga kostnader	-0,3	-0,1	-0,4	-0,2	-27,2%
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	
Verksamhetens kostnader	-42,0	-44,8	-39,7	2,7	6,0%
Regionbidrag	42,8	42,8	42,0	0,0	2,0%
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	
Resultat	2,9	0,0	4,5	2,9	

4.1.2 Intäktsutveckling

Intäkterna uppgår till 2,1 mnkr 2018 och är till största delen kopplade till licensavgifter för användandet av Tillgänglighetsdatabasen men innefattar även hyra- och sökintäkter (0,7 mnkr) för TD-ungdomssatsning. Intäkterna avviker mot budget med +0,1 mnkr och förändringen mot föregående år är -1,4%.

4.1.3 Kostnadsutveckling

Kostnaderna uppgår till 42,0 mnkr 2018 mot budgeterat 44,8 mnkr. Avvikelsen på 2,7 mnkr beror på lägre kostnader för projektbidrag och utvecklingsmedel än budgeterat. Kostnader för övriga tjänster enligt resultaträkningen har ett högre utfall än budget beroende på att en del utav kostnader har budgeterats som övriga lämnade bidrag.

Personalkostnader uppgick till 1,4 mnkr vilket avviker +0,3 mnkr mot budget.

4.2 Åtgärder vid ekonomisk obalans

Kommittén har inga ekonomiska obalanser.

4.3 Eget kapital

Kommittén förväntas inte att använda det egna kapitalet.

4.4 Investeringar

Kommittén har för sin egen del ingen fastlagd investeringsbudget, och inga investeringar har gjorts under perioden.

5 Bokslutsdokument och noter

	Not	Utfall	Utfall
Resultaträkning		1812	1712
Verksamhetens intäkter	1	2 138	2 169
Verksamhetens kostnader	2, 3	-42 044	-39 660
Avskrivningar och nedskrivningar		0	0
Verksamhetens nettokostnader		-39 906	-37 491
Finansnetto	4	-44	-18
Erhållna/lämnade bidrag spec. beslut		0	0
Erhållna/lämnade regionbidrag		42 812	41 973
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Årets resultat		2 862	4 464
	Not	Utfall	Utfall
Kassaflödesanalys		1812	1712
Löpande verksamhet			
Årets resultat		2 862	4 464
Investeringsbidrag		0	0
Avskrivningar		0	0
Utrangeringar/nedskrivningar		0	0
Reavinster/-förluster sålda anläggningstillgångar		0	0
Avsättningar		0	0
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital		2 862	4 464
Förändring av rörelsekapital			
Ökning-/minskning+ av förråd		0	0
Ökning-/minskning+ av kortfristiga fordringar		-138	224
Ökning+/minskning- av kortfristiga skulder		634	-867
Kassaflöde från löpande verksamhet		3 358	3 821
Förändring av redovisningsprincip		0	0
Förändring av eget kapital		-1	1
Korrigerig omklassificering anläggningstillgångar		0	0
Investeringsverksamhet			
Investeringar		0	0
Momsjustering vid överlåtelse		0	0

	Not	Utfall	Utfall
Anläggningstillgångar överfört mellan enheter		0	0
Försäljningar anläggningstillgångar		0	0
Aktier och andelar		0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		0	0
Finansieringsverksamhet			
Ökning-/minskning+ av långfristiga fordringar		0	0
Ökning+/-minskning- av långfristiga skulder		0	0
Erhållna/lämnade bokslutsdispositioner		-4 500	-398
Justering för årets aktiverade investeringsbidrag		0	0
Förändring aktiekapital		0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-4 500	-398
ÅRETS KASSAFLÖDE		-1 143	3 424
Ingående likvida medel och kortfristiga placeringar		5 625	2 201
Utgående likvida medel och kortfristiga placeringar		4 482	5 625
Kontroll av årets kassaflöde		-1 143	3 424
Differens		0	0
	Not	Utfall	Utfall
Balansräkning		1812	1712
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar		0	0
Materiella anläggningstillgångar			
- byggnader och mark		0	0
- maskiner och inventarier		0	0
- pågående investeringar		0	0
Finansiella anläggningstillgångar		0	0
Summa anläggningstillgångar		0	0
Omsättningstillgångar			
Förråd		0	0
Kortfristiga fordringar	5	548	410
Kortfristiga placeringar		0	0
Likvida medel		4 482	5 625
Summa omsättningstillgångar		5 030	6 035
Summa tillgångar		5 030	6 035
Eget kapital			
Eget kapital		5 305	1 239
Bokslutsdispositioner		-4 500	-398
Årets resultat		2 862	4 464
Summa eget kapital		3 667	5 306

	Not	Utfall	Utfall
Avsättningar		0	0
Skulder			
Långfristiga skulder		0	0
Kortfristiga skulder	6	1 363	729
Summa skulder		1 363	729
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		5 030	6 035

Redovisningen är upprättad enligt de anvisningar som lämnats från Västra Götalandsregionen. Anvisningarna bygger på kommunallagen, lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer utfärdade av Rådet för kommunal redovisning.

1. Verksamhetens intäkter	1812	1712
Patientavgifter med mera	0	0
Såld vård internt	0	0
Såld vård externt	0	0
Försäljning av tjänster, internt	37	0
Försäljning av tjänster, externt	69	160
Hysesintäkter	0	0
Försäljning av material och varor, internt	0	0
Försäljning av material och varor, externt	0	0
Statsbidrag	0	0
Investeringsbidrag	0	0
Övriga bidrag, internt	0	0
Övriga bidrag, externt	0	0
Biljettintäkter	0	0
Övriga intäkter, internt	690	677
Övriga intäkter, externt	1 342	1 332
Totalt	2 138	2 169
2. Verksamhetens kostnader	1812	1712
Personalkostnader	1 409	1 768
Inhyrd personal, bemanningsföretag	0	0
Köpt vård internt	0	0
Köpt vård externt	0	0
Läkemedel	0	0
Lämnade bidrag, internt	170	170
Lämnade bidrag, externt	16 862	16 836
Lokal- och energikostnader, internt	418	439
Lokal- och energikostnader, externt	29	35
Verksamhetsanknutna tjänster, internt	0	9
Verksamhetsanknutna tjänster, externt	4	74
Material och varor, internt	14	8
Material och varor, externt	18	88
Övriga tjänster, internt	21 601	19 548
Övriga tjänster, externt	1 195	240
Övriga kostnader, internt	29	155
Övriga kostnader, externt	295	290
Totalt	42 044	39 660
3. Personalkostnader, detaljer	1812	1712
Löner	777	917
Övriga personalkostnader	430	598
Sociala avgifter	202	253

1. Verksamhetens intäkter	1812	1712
Pensionskostnader	0	0
Totalt	1 409	1 768
4. Finansnetto	1812	1712
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter, internt	0	0
Ränteintäkter, externt	1	1
Övriga finansiella intäkter, internt	0	0
Övriga finansiella intäkter, externt	0	0
Totalt	1	1
Finansiella kostnader		
Räntekostnader, internt	32	8
Räntekostnader, externt	0	1
Övriga finansiella kostnader, internt	12	9
Övriga finansiella kostnader, externt	1	1
Totalt	45	19
Totalt finansnetto	-44	-18
5. Kortfristiga fordringar	1812	1712
Kundfordringar, internt	0	0
Kundfordringar, externt	81	83
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, internt	0	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, externt	0	0
Övriga fordringar, internt	328	231
Övriga fordringar, externt	139	96
Totalt	548	410
6. Kortfristiga skulder	1812	1712
Leverantörsskulder, internt	-3	-3
Leverantörsskulder, externt	713	501
Semesterskuld	0	0
Löner, jour, beredskap, övertid	0	0
Upplupna sociala avgifter	0	0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, internt	20	0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, externt	0	0
Övriga kortfristiga skulder, internt	664	230
Övriga kortfristiga skulder, externt	-31	1
Totalt	1 363	729